

Chemický projekt

„Člověk a energie“

třída kvarta

školní rok 2006/2007

pod vedením ing. Jaroslavy Englišové

Sacharidy, tuky a bílkoviny

- **Tuky jako zdroj energie**

Důkaz tuků

Více na: <http://chemiegjo.webzdarma.cz/>

Žluknutí tuků

Více na : <http://chemiegjo.webzdarma.cz/>

Mýdlo a povrchové napětí kapalin

Více na: <http://chemiegjo.webzdarma.cz/>

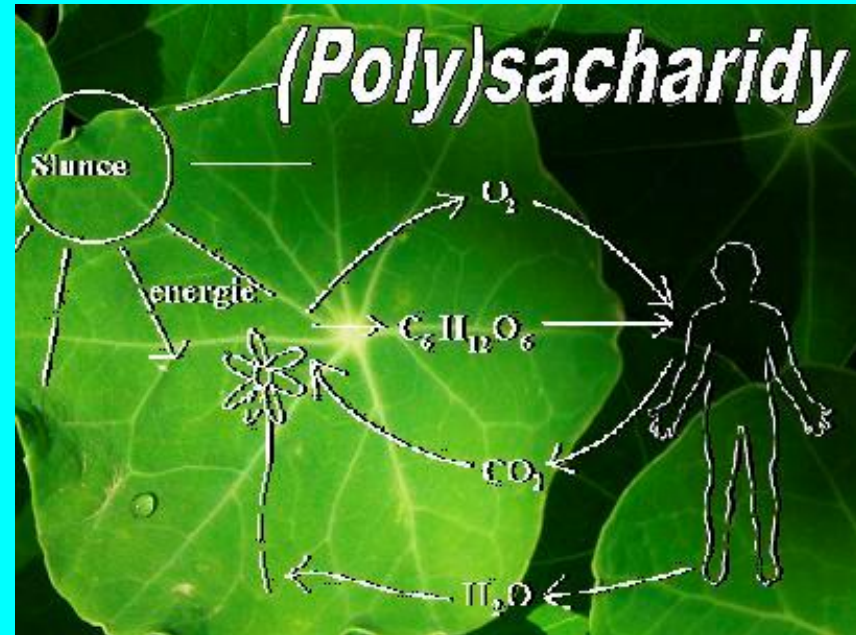
Příprava a vlastnosti mýdla

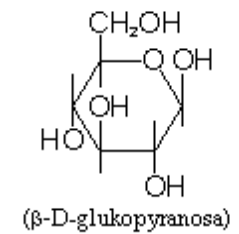
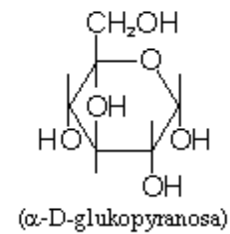
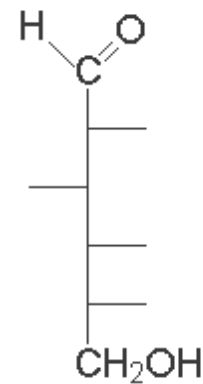
Více na:
<http://chemiejo.webzdarma.cz/>

Sacharidy

– Cukry a polysacharidy

D-glukosa

Sacharidy v přírodních látkách

Více na:
<http://chemiegjo.webzdarma.cz/>

Bílkoviny

Vlastnosti bílkovin

Více na:
<http://chemiegjo.webzdarma.cz>

Činnost enzymů

Více na:
<http://chemiegjo.webzdarma.cz/>

Štěpení škrobu

Více na:
<http://chemiegjo.webzdarma.cz/>

Chemický kroužek GJO Litovel

**Eva Podivínská, Aneta Čulíková, Barbora Řeháková,
Matěj Vymazal, Roman Gottfried, Jan Simon,
Jan Sléha, Jana Andrýsková, Michaela Nováková
a Petra Hrachovinová**

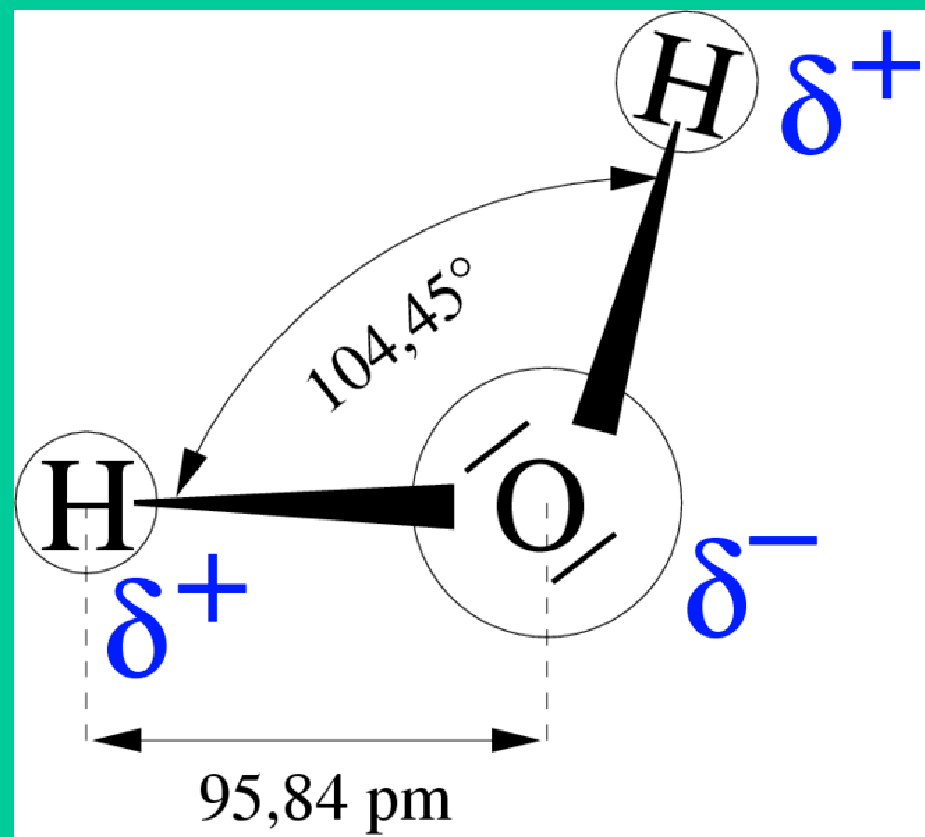
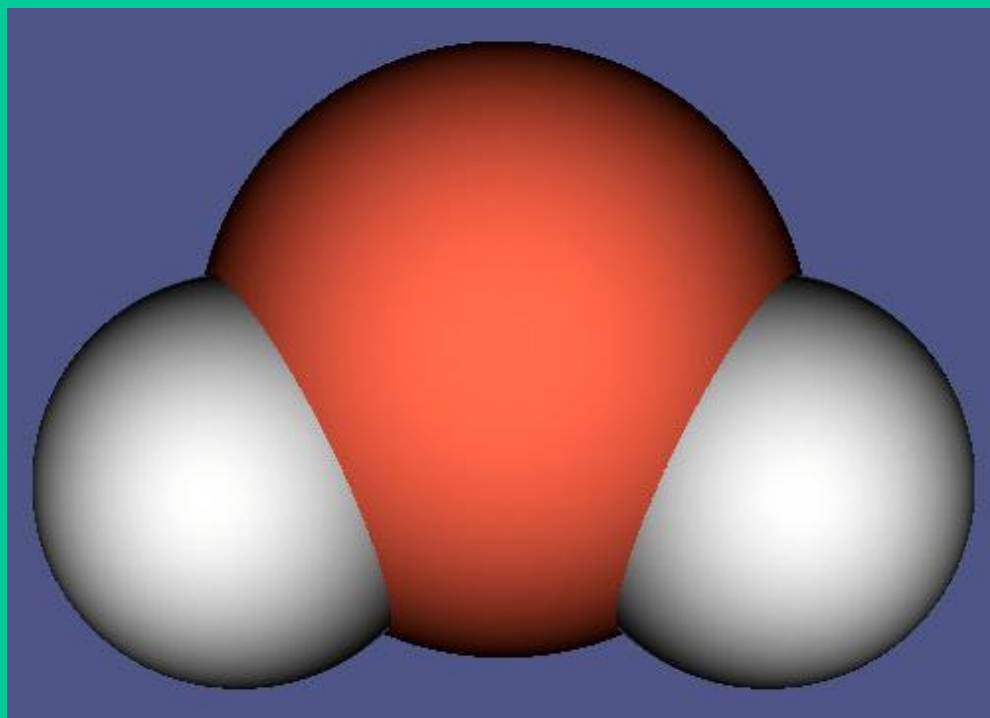
pod vedením ing. Jaroslavy Englišové

Voda známá a neznámá

- Co všechno víme?
- Jaká je to látka?
- Jaký má vzorec, charakteristiky?
- Jaké má voda vlastnosti?
- Jaké druhy vod známe?
- Jaký má voda význam?
- Co všechno nevíme?
- Co můžeme zjistit?
- Jaké charakteristiky vody můžeme měřit?
- Jaké jsou chemické vlastnosti vody?
- Jaké látky voda obsahuje, které lze najít a stanovit rozborem vody?

Voda známá

sloučenina vodíku a kyslíku, má vzorec H_2O

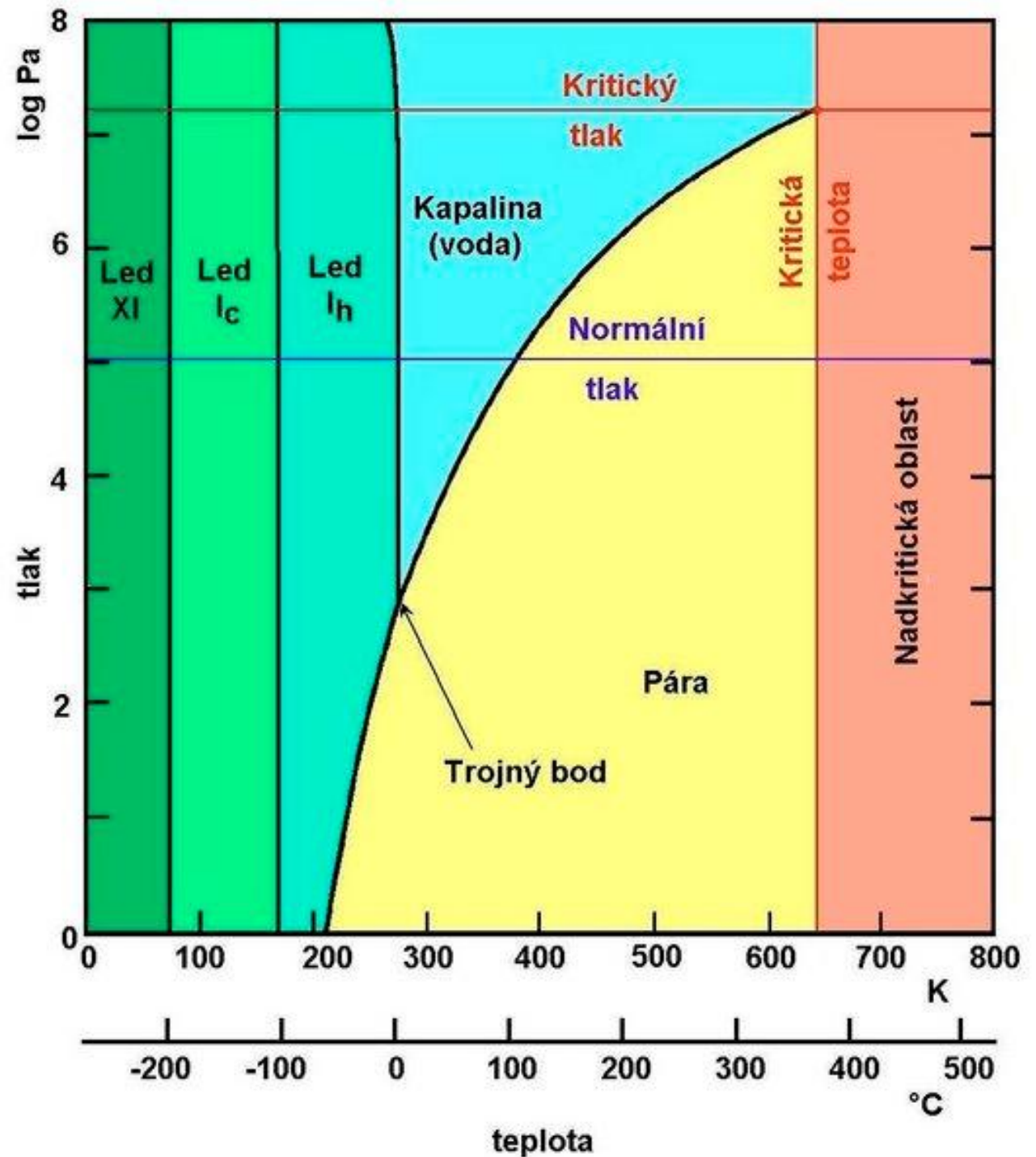
– za normální
teploty a tlaku:
bezbarvá, čirá
kapalina bez
zápachu

- na Zemi zaujímá 70% povrchu, z toho 97% tvoří voda slaná v oceánech a mořích

- v přírodě se vyskytuje ve třech skupenstvích jako led, voda a vodní pára

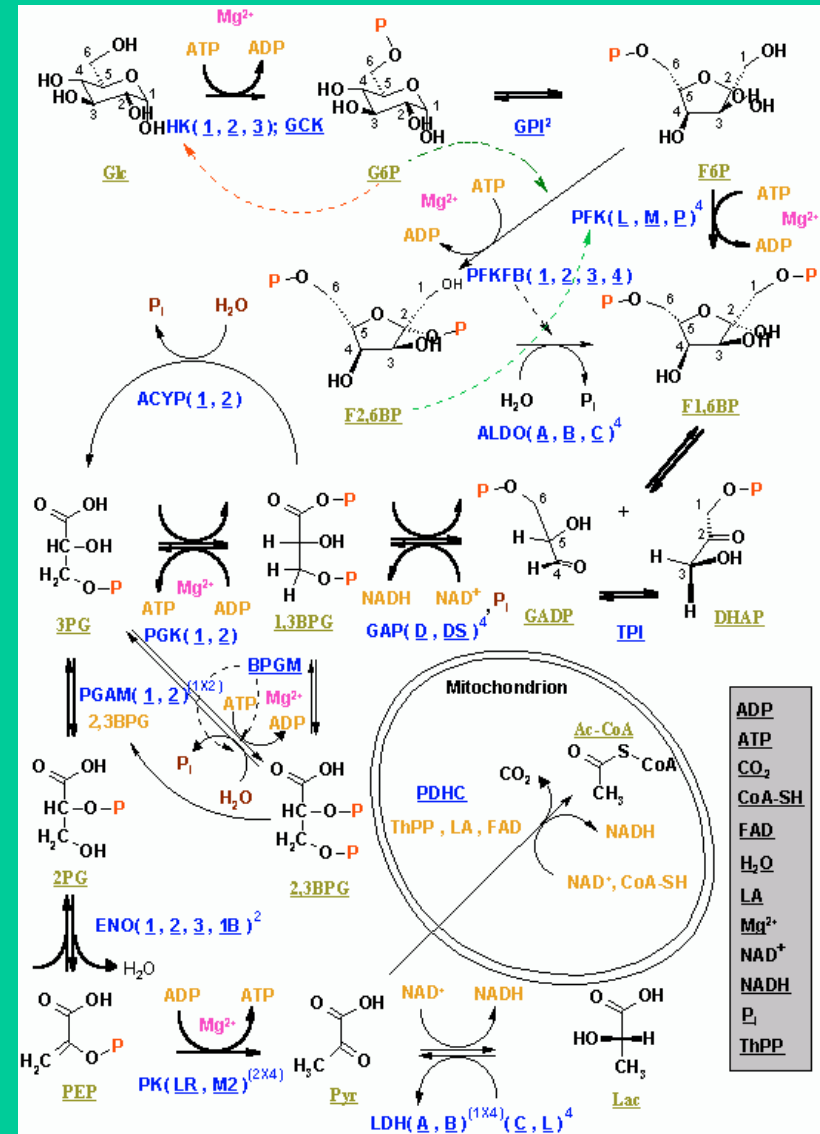
- **základní podmínka života - více než 70 % lidského těla tvoří voda, u rostlin až 90 %**

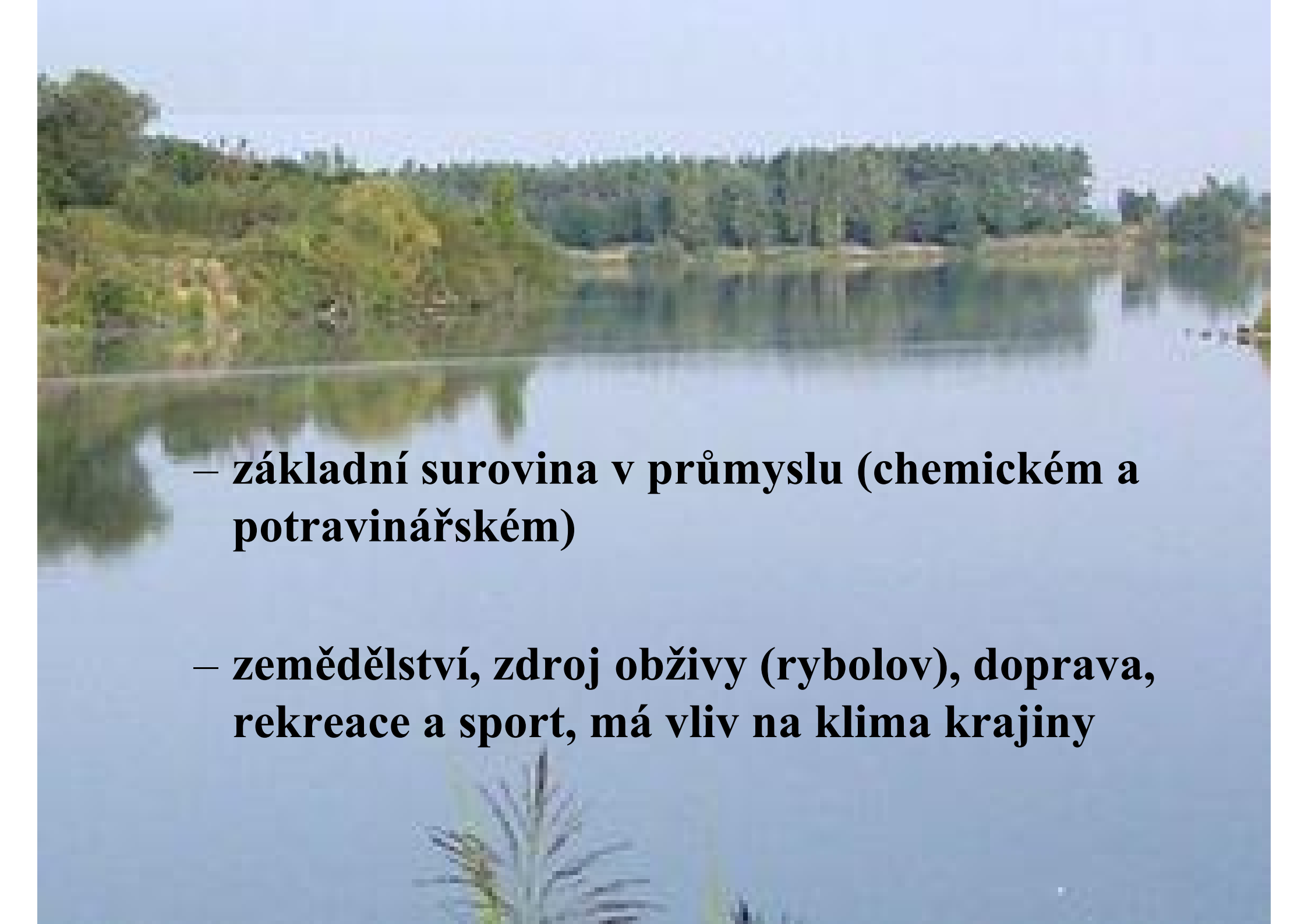

– součást všech živých organismů, život pochází z vody

- je obsažena i v potravinách (nejvíce ovoce a zelenina)
- ve vodě probíhají všechny biochemické děje

-
- **základní surovina v průmyslu (chemickém a potravinářském)**
  - **zemědělství, zdroj obživy (rybolov), doprava, rekreace a sport, má vliv na klima krajiny**

Různé podoby vody:

- **povrchová (tekoucí, stojatá), podzemní (podpovrchová), atmosferická (srážky)**
- **koloběh vody**
- **slaná - mořská (97 %), sladká (3 %)**
- **destilovaná (deionizovaná), pitná, užitková, minerální, napájecí, odpadní ...**

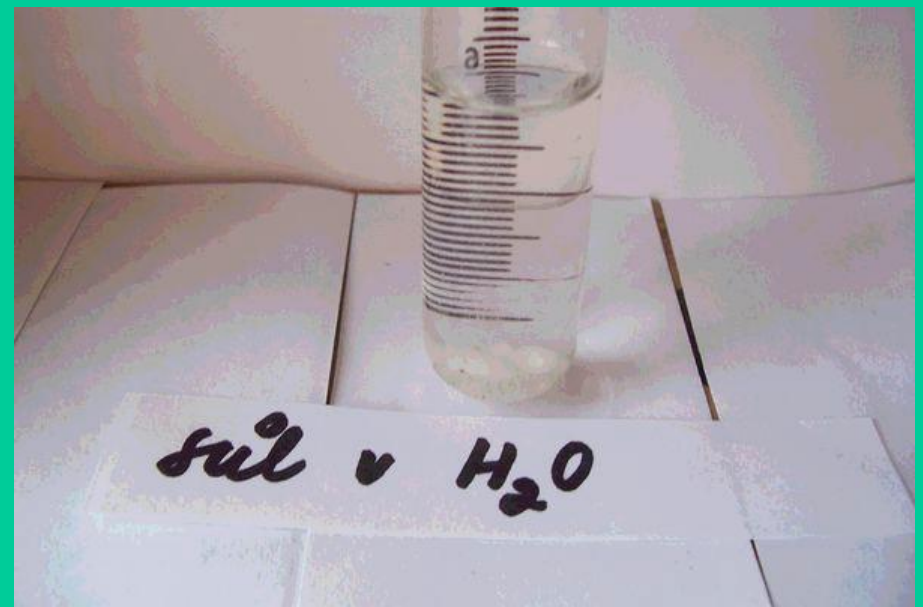
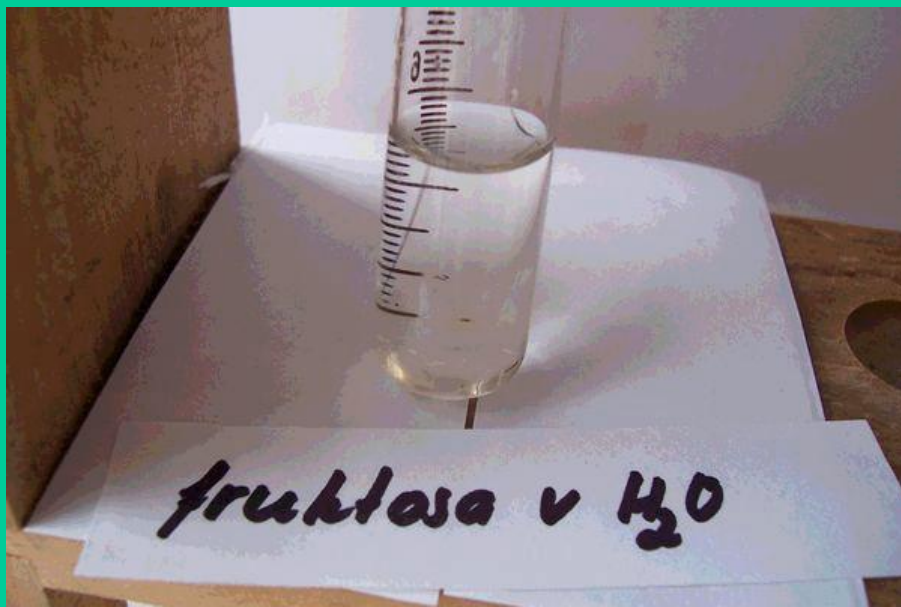
Voda neznáma

- voda jako rozpouštědlo
- fyzikální vlastnosti vody
- kyselost vody
- tvrdost vody
- příměsi a nečistoty ve vodě
- půda a voda

Celkem asi 30 pokusů v kroužku.

Voda jako rozpouštědlo

- rozpouští iontové sloučeniny (soli) a polární (amoniak, etanol, chlorovodík), nerozpouští nepolární látky (jod, naftalen, síru)
- srovnání: cukr a sůl ve vodě a v etanolu, jod ve vodě a v cyklohexanu
- voda se dobře mísí s polárním etanolem, nemísí se s olejem, benzínem, cyklohexanem

Fyzikální vlastnosti vody

- **hustota:** nejmenší hustotu má benzín, potom etanol, olej a největší voda
- **teplota tání a varu:** destilovaná voda - chemicky čistá látka, neobsahuje příměsi: teplota varu $100\text{ }^{\circ}\text{C}$, teplota tání $0\text{ }^{\circ}\text{C}$; povrchová voda = vyšší bod varu
- **měření vodivosti** různých vzorků vod

Kyselost vody

- měření pH různých vzorků vod:
  - destilovaná voda
  - pitná vodovodní
  - pitná minerální
  - říční (z Moravy)
  - rybníční

Tvrdost vody

- **přechodná tvrdost** vody je dána rozpuštěným $\text{Ca}(\text{HCO}_3)_2$ a odstraní se povařením vody, vzniká nerozpustný CaCO_3 (vodní kámen), CO_2 a H_2O
- **trvalá tvrdost** je způsobena CaSO_4 a nedá se odstranit povařením, odstraňuje se přidáním sody (Na_2CO_3)

Tvrdość vody - pokusy:

- Stanovení celkové tvrdosti vody odměrným roztokem Chelatonu III
- Orientační zjišťování tvrdosti vody mýdlovým roztokem

Příměsi a nečistoty ve vodě

Kvalitativní analýza:

- **Důkazy vybraných iontů - chloridové, síranové, železnaté, vápenaté a hořečnaté**

Kvalitativní analýza - pokračování

- Orientační zjišťování nečistot ve vodě roztokem KMnO_4
- důkaz vody v látkách - bezvodým CuSO_4
- Stanovení barvy, zákalu

Kvantitativní analýza:

- Stanovení chloridů podle Mohra
odměrným roztokem AgNO_3

Kvantitativní analýza - pokračování

- Stanovení organických nečistot ve vodě metodou ChSK_{Mn} (roztokem KMnO_4)

Půda a voda

- **důkazy chloridů, síranů, uhličitánů, železnatých a měďnatých iontů v půdním výluhu**
- **měření pH půdy**
- **stanovení obsahu fosfátů v půdním výluhu spektrofotometricky**
- **důkazy fenolů v půdě**

Další pokusy atd. -

<http://chemiegjo.webzdarma.cz/krouzek.pdf>

Děkujeme za pozornost!

Chemická olympiáda

Výsledky 43. ročníku ChO ve školním roce 2006-2007:

V kategorii A i B v krajském kole se umístil na 1. místě student septimy **Petr Stadlbauer**, který se stal i vítězem celostátního kola (1. místo) kategorie A a úspěšným řešitelem mezinárodního kola.

V kategorii B se v krajském kole (Olomoucký kraj) ChO umístily na 7. místě studentky septimy **Lenka Tesařová** a na 14. místě **Vendula Černohousová**.

V kategorii C v krajském kole byl úspěšným řešitelem student kvinty **David Novák**, který se umístil na 9. místě.

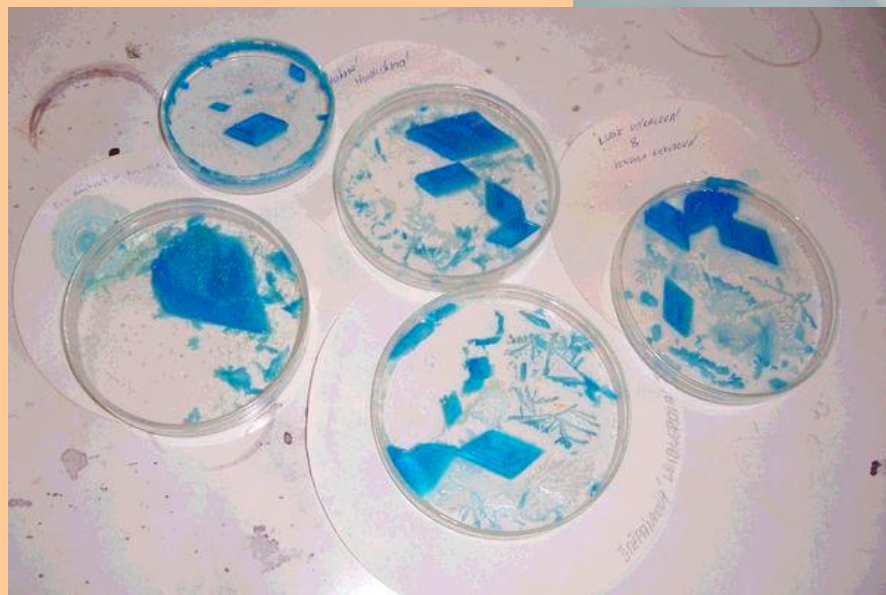
V kategorii D v krajském kole se na 11. místě umístila studentka kvarty **Lucie Vyroubalová**.

Z laboratorních cvičení

Více na:

<http://chemiegjo.webzdarma.cz/>

Vycházka v rámci projektu „Biotické a abiotické prostředí“

Více na: <http://chemiegjo.webzdarma.cz/>

Projekt „Životní prostředí - voda“

Prováděn na konci školního roku ve dnech 24.- 26.6. 2008 za účasti následujících studentů: Adam Čechura, Jan Dvořáček, Ondřej Štafa, Klára Šišmová, David Hrachovina, Lucie Šmoldasová, Jan Simon, Roman Gottfried, Hana Tomanová a Aneta Zimmermannová.

Děkujeme za pozornost!

Projektové dny

„Tajemný svět rostlin - semena a plody“

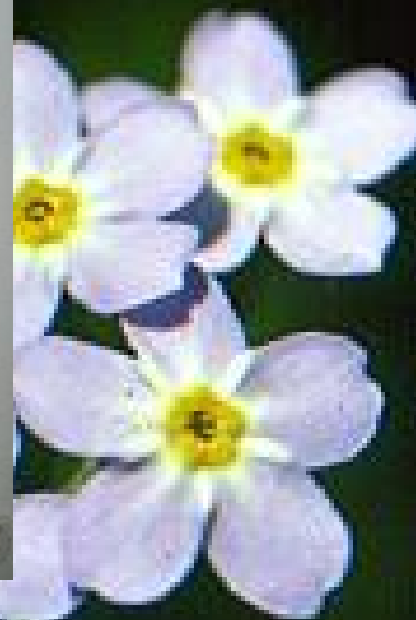
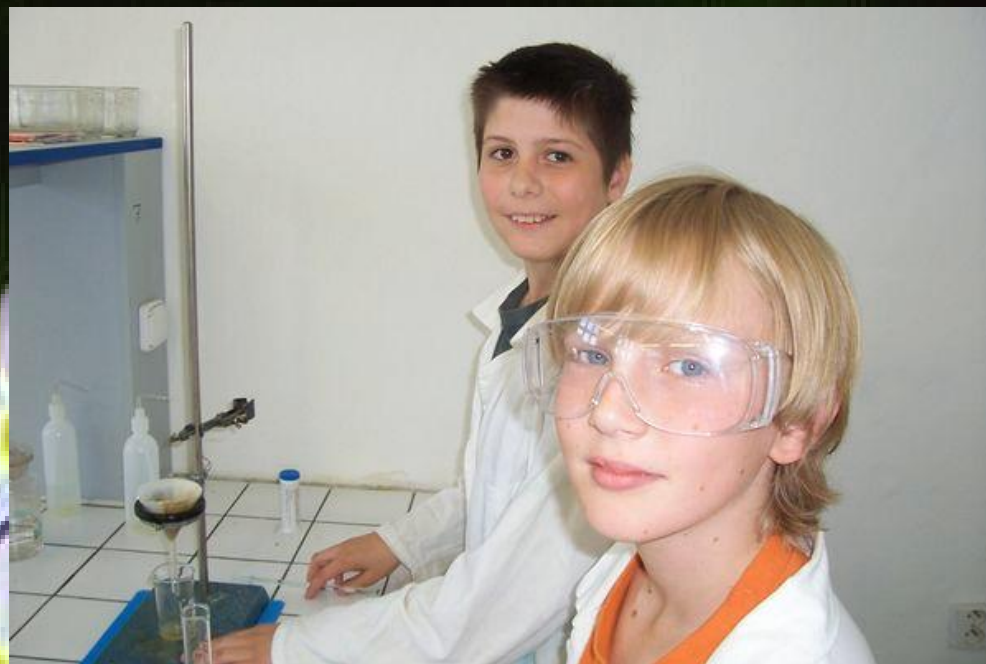
24.-26.6. 2008

Mezioborový projekt pro zájemce o chemii, biologii a fyziku

Účastnilo se 23 žáků nižšího i vyššího gymnázia.

Vedoucí projektu: Mgr. Věra Hrubá, Mgr. Marcela Krátká, RNDr. Hana Kupková

Příprava materiálu, extrakce a filtrace

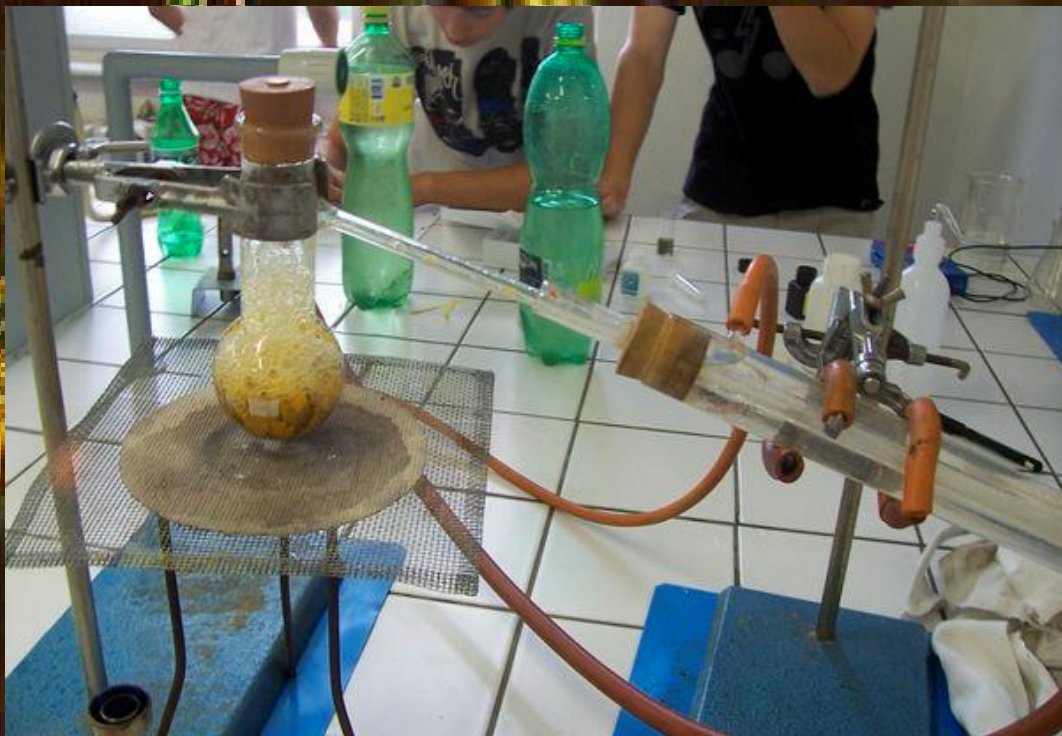

Destilace - získání vonných esencí

Chromatografické dělení barviv

Zkoumání sacharidů

Těšíme se na Vaši další návštěvu!